

В статье раскрывается значение христианских ценностей в жизни человека, а именно процесс их формирования у воспитанников школ интернатного типа. Предпосылкой формирования духовной личности, готовой к созданию собственной полноценной будущей жизни является внедрение в воспитательный процесс тренинговых программ. Конечная цель данных тренинговых программ – приобретение и развитие христианских ценностей.

Ключевые слова: *воспитание, христианские ценности, школа интернатного типа.*

The author of the article accentuates the importance of Christian values in the life of man, namely in the process of their formation at boarding school students. Complete introduction to the educational process of training programs appears to be the prerequisite for the formation of the spiritual personality, who is ready to create its own future life. The ultimate goal of the training programs is acquisition and development of Christian values.

Key words: *education, Christian values, boarding school.*

Тищенко Л. Є. – здобувач кафедри соціальної педагогіки та дошкільної освіти МДПУ ім. Богдана Хмельницького (м. Мелітополь, Україна)

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки та дошкільної освіти МДПУ ім. Б. Хмельницького Л. Ю. Москальова

УДК 371.71-057.87/378.6

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МОТИВАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ ОЗДОРОВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

К. П. Токарєва

У статті проаналізовано психолого-педагогічні підходи до формування у студентів університету мотивації до самостійної оздоровчої діяльності. Автором визначено напрями формування у студентів вищих навчальних закладів мотивації до самостійної оздоровчої діяльності.

Ключові слова: *мотивація, оздоровча діяльність, мотивація самостійної оздоровчої діяльності.*

Важливим питанням сьогодення є здоров'я студентської молоді, його формування, збереження та зміцнення. Студенти – це майбутнє країни, від стану їхнього здоров'я залежить здоров'я всієї нації. Тому проблема збереження і поліпшення здоров'я студентської молоді є пріоритетною проблемою сучасності.

Формуванню прихильності до оздоровчої діяльності у студентської молоді, формуванню у них відповідних ціннісних орієнтацій, питанням організації дозвілля студентів, медико-біологічним та психолого-педагогічним основам збереження здоров'я, деяким аспектам формування мотивації до оздоровчої діяльності молоді присвячені наукові праці та посібники таких дослідників, як В. Горащук, Є. Дорошенко, Н. Завидівська, О. Кібальник, Ю. Лісцін, М. Матвієнко, П. Яременко, Б. Ясько. Формування прихильності до оздоровчої діяльності в учнівської та студентської молоді є міждисциплінарною проблемою, тому її розробляють психологи, педагоги, соціологи, лікарі. Так, медичні аспекти формування мотивації до оздоровчої діяльності життя розкрито в роботах М. Амосова, І. Брехмана, Р. Васильєвої, Ю. Лісціна, М. Яхніна та ін.; психолого-педагогічні аспекти розглянуто в дослідженнях С. Волкової, М. Гончаренка, О. Левківської, Н. Максимової, В. Оржеховської, О. Пилипенка, Е. Чарлтона та ін.

Мета статті – визначити напрями формування у студентів вищих навчальних закладів мотивації до самостійної оздоровчої діяльності.

Наукові дослідження доводять, що переважна більшість дітей, молоді й дорослого населення в Україні не дотримуються здорового способу життя і оздоровчої діяльності, що призводить до різноманітних захворювань [4]. Такий стан обумовив прийняття важливих державних документів, спрямованих на зміцнення здоров'я населення і формування мотивації до здорового способу життя (Закон України «Про фізичну культуру і спорт», Державна програма розвитку фізичної культури і спорту в Україні, Цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації» та ін.). Одним із основних стратегічних завдань національної освіти є виховання молоді в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих як до найвищої індивідуальної та суспільної цінності.

В останні роки в рамках державної політики намітилися позитивні тенденції в розвитку системи фізично-оздоровчої культури й спорту.

Створено самостійні структури у вигляді асоціацій, федерацій по видах спорту, відкриваються фітнес-центри, формуються групи здоров'я, набувають поширення нетрадиційні форми оздоровчої фізичної культури (шейпінг, стретчинг, каланнетика, східні види гімнастики та ін.), налагоджене виробництво спортивних товарів, інвентарю, вжиті заходи з переорієнтації галузі на масову фізичну культуру на противагу існуючому пріоритету спорту вищих досягнень [2].

Проблема формування мотивації до самостійної оздоровчої діяльності у студентів вищих навчальних закладів складна і багатоаспектна. Вона розглядається в роботах таких вчених, як Л. Волков, О. Дубогай, О. Козленко, Г. Мейксон, Г. Пастушенко, К. Плотніков, М. Солопчук, В. Столітенк, А. Турчак, Р. Уейнберг, В. Шерета, Б. Шиян та ін.

У перелічених вище та ряді інших наукових досліджень проблема формування мотивації студентів до самостійної позааудиторної оздоровчої діяльності розглядається лише частково як окремий компонент всієї системи професійної освіти. Названі автори не ставили перед собою завдання всебічного й ґрунтовного дослідження формування мотивації студентів до самостійної позааудиторної оздоровчої діяльності в межах цілісного педагогічного процесу. За визначенням П. Яременко, організація навчального процесу у вищих навчальних закладах України та якість професійної освіти майбутніх фахівців взаємопов'язані. На формування мотивації студентів до самостійної позааудиторної оздоровчої діяльності повинен спрямовуватись весь комплекс навчальної та виховної роботи у навчальних закладах [6, с. 53]. Як підкреслює П. Яременко, недосконалість навчально-виховного процесу у навчальних закладах обумовлена такими характерними недоліками в організації формування мотивації студентів до самостійної позааудиторної оздоровчої діяльності, як низький рівень комплексного планування і виконання цього процесу викладацьким складом навчальних закладів, недостатня увага до організації самостійної роботи студентів [6, с.41].

На думку А. Мудрика, проблема формування мотивації студентів до самостійної позааудиторної оздоровчої діяльності у студентів повинна розглядатися на трьох рівнях: макрорівні (державний рівень – відповідні закони, накази, соціальні програми), мезорівні (на рівні певних соціальних інститутів – сім'ї, навчальних закладів різного рівня, засобів масової інформації, професійних установ) та мікрорівні (на рівні окремої

людини – формування у індивіда прагнення зберегти і покращити власне здоров'я) [3, с. 34].

Формувати мотивацію – це означає не сформувати готовий мотив і мету, а побудувати такі умови й ситуації розгортання активності, де бажані мотиви й мета склалися й розвивалися з урахуванням і в контексті минулого досвіду, індивідуальності, внутрішніх бажань особистості [261]. Між тим, дослідження минулих років показують, що потреба в оздоровчій діяльності у значної частини студентів не сформована, вони не усвідомлюють усієї значущості оздоровчої діяльності та здорового способу життя.

Процес формування інтересу студентів до оздоровчої діяльності – це не одномоментний, а багатоступінчастий процес: від перших елементарних гігієнічних знань і навичок до глибоких психофізіологічних знань теорії і практики здорового способу життя. Формування мотивації, на думку М. Козленко, повинно спиратися на ту чи іншу психологічно обумовлену і системну модель цілісної мотивації. Процес формування полягає в тому, що той, хто навчається, і той, хто навчає (педагог, вихователь), прагнуть у ході цілеспрямованого впливу викликати ті чи інші якісні зміни мотиваційної сфери, щоб вплив не був епізодичним, тимчасовим необхідно орієнтувати процес формування на якісний еталон – ту сукупність і поєднання різних сторін мотивації, які повинні бути отримані. При цьому орієнтувати не тільки на ізольовані особливості мотивації в окремому віці, але і у майбутньому, враховувати динаміку, вплив попереднього розвитку всієї мотивації навчання і окремих її спонукань.

Слід підкреслити, що результат оздоровчої діяльності залежить від самостійності й систематичності відповідних дій людини щодо збереження і зміцнення здоров'я. Самостійність і систематичність оздоровчих дій, у свою чергу, залежать від сформованості мотивації до оздоровчої діяльності.

Отже, ми визначаємо оздоровчу діяльність як процес, основою якого є визнання цінності здоров'я, усвідомлене прагнення та активні дії людини, спрямовані на його збереження і зміцнення для підвищення якості і продуктивності життя. Ця діяльність передбачає дотримання принципів (медико-біологічного, фізкультурно-спортивного, психологічного, соціального) та оволодіння людиною різними методами, прийомами та засобами оздоровлення. Оволодіти методами, прийомами,

засобами оздоровчої діяльності можливо у процесі спеціально організованого і відповідно спрямованого навчання. Таке розуміння оздоровчої діяльності уможлиблює успішне формування досліджуваного феномену в умовах навчально-виховного процесу ВНЗ.

Метою оздоровчої діяльності є зміцнення фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я, створення психологічного комфорту та соціального благополуччя студентської молоді шляхом визнання пріоритету здорового способу життя як основного чинника збереження та зміцнення здоров'я. Водночас, як підкреслює О. Кібальник, ще не створено довершених універсальних теорій, які можна було б покласти в основу організації виховної роботи у ВНЗ стосовно формування мотивації студентів до самостійної позааудиторної оздоровчої діяльності, тому проведення подальших досліджень з метою підвищення ефективності здійснення виховного процесу в умовах вищого навчального закладу є конче актуальним і необхідним [1, с. 65].

Вищевикладені уявлення про здоров'я людини, оздоровчу діяльність, здоровий спосіб життя, їх деякі характеристики логічно приводять до того, що досягнення високого рівня реалізації потенціалу особистого і суспільного здоров'я не може бути здійснено спонтанними, позасистемними зусиллями кількох ентузіастів або декількох груп людей, якщо воно не буде підтримано системою науково обґрунтованих заходів, котрі є природною частиною державної і суспільної політики країни. Такою системою є формування мотивації до оздоровчої діяльності у студентської молоді.

Формування мотивації до оздоровчої діяльності, як вказує С. Мельник, ґрунтується на певних ідеологічних засадах, що включають: пріоритетність цінності здоров'я у світоглядній системі цінностей людини; сприйняття здоров'я не тільки як стану відсутності захворювання або фізичних вад, а дещо ширше – як стану повного благополуччя; ідею цілісного розуміння здоров'я як феномену, що невід'ємно поєднує його чотири сфери – фізичну, психічну, соціальну і духовну; ідею так званого «перерозподілу відповідальності» (мається на увазі, що контроль способу життя повинен здійснюватись і державою, і суспільством, і самою людиною).

Отже, ідеологічні засади формування оздоровчої діяльності демонструють на міжнародному рівні суттєву відмінність прийнятого сучасного підходу від традиційно звичного для українського суспільства.

Ці ідеологічні засади формування оздоровчої діяльності визначають ідеї пропагування, в основному проголошені Оттавською Хартією: формування оздоровчої діяльності стосується не тільки офіційно спеціалізованих структур охорони здоров'я або надання послуг, а виходить далеко поза їх межі, порушуючи проблеми загального добробуту; здоров'я – головний ресурс для громадського й особистого соціального та економічного розвитку, важливий вимір якості життя, показник конкурентоспроможності людини; політичні, економічні, суспільні, культурні, поведінкові та біологічні умови існування можуть або сприяти здоров'ю, або шкодити йому (вживаючи заходів щодо формування мотивації до оздоровчої діяльності, можливо зробити ці умови більш сприятливими); застосування ідеології оздоровчої діяльності саме по собі ще не є запорукою позитивних змін, тому що люди неспроможні досягти свого найповнішого потенціалу здоров'я, якщо не в змозі контролювати всіх чинників, що визначають їхнє здоров'я; заходи залучення до оздоровчої діяльності повинні бути спрямовані на зменшення відмінностей у наявному стані здоров'я і забезпечення людей рівними можливостями і ресурсами для досягнення свого найповнішого потенціалу здоров'я.

Сьогодні вчені виділяють вісім стратегій залучення молоді до оздоровчої діяльності (П. Віноградов, В. Глухов, Т. Громико, Є. Дорошенко, С. Кириленко та ін.): освіта про здоров'я; інформованість щодо власного стану здоров'я; розвиток свідомості та активності осіб і громад; розвиток і досягнення змін в організаційному забезпеченні діяльності з проблем здоров'я (державна політика); формування громадської політики з питань здоров'я; надання можливостей щодо оздоровчої діяльності окремим особам, соціальним групам, громадам; міжгалузева співпраця (співпраця різноманітних державних і громадських інституцій, установ, закладів, товариств, спілок, агенцій, фірм тощо на засадах взаємного партнерства), яку ініціюють зацікавлені сторони, використовуючи принцип посередництва між різними структурами; само- та взаємодопомога (умова їх здійснення – наділення з боку ініціаторів формування оздоровчої діяльності здатністю і навичками до цих дій певних осіб, груп, громад).

На нашу думку, в умовах навчально-виховного процесу вищого навчального закладу можливо реалізувати способи залучення студентів

до оздоровчої діяльності: формування інтересу до оздоровчої діяльності через роз'яснення студентам змісту і видів оздоровчої діяльності; медична просвіта з питань збереження здоров'я; формування умінь та навичок здійснювати оздоровчу діяльність; залучення різних фахівців до взаємодії зі студентами щодо залучення їх до оздоровчої діяльності (психологів, спортсменів, тренерів та ін.); організація різних видів активного дозвілля студентів (заняття у спортивних секціях, спортивні змагання, туристичні походи та ін.).

Таким чином, враховуючи сутність та мету оздоровчої діяльності можна визначити основні напрямки діяльності, які сприятимуть формуванню відповідної мотивації і залученню студентської молоді до самостійної оздоровчої діяльності: формування інтересу до оздоровчої діяльності через роз'яснення студентам змісту і видів оздоровчої діяльності залучення студентів; медична просвіта з питань збереження здоров'я; формування умінь та навичок здійснювати оздоровчу діяльність; залучення психологів, спортсменів, тренерів та ін. до взаємодії зі студентами щодо залучення їх до оздоровчої діяльності; організація різних видів активного дозвілля студентів.

Перспективним напрямком подальших досліджень є визначення педагогічних умов, що сприятимуть формуванню у студентів мотивації до самостійної оздоровчої діяльності у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу.

Література

1. Кібальник О. Я. Оздоровчі технології для підвищенні рухової активності підлітків / О. Я. Кібальник // Теорія та методика фізичного виховання і спорту. – 2007. – № 4. – С. 63-66.
2. Концепція формування позитивної мотивації до здорового способу життя у дітей та молоді / Наказ МОН України від 21.07.04 р. □ №605.
3. Мудрик А. В. Соціальна педагогіка: [Учеб. для студ. пед. вузов] / А. В. Мудрик – М. : Педагогіка, 2000. – 192 с.
4. Молодь за здоровий спосіб життя: щорічна доповідь Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні (за підсумками 2010 р.) / Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту, Державний інститут розвитку сім'ї та молоді. – К.: ТОВ «Основа», 2011.
5. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / С.Л. Рубинштейн. □ СПб.: Питер, 2004. □ 713 с.
6. Яременко П. С. Здоров'я сучасної української молоді / П. С. Яременко. – К. : Лібра, 2010. – 167 с.

В статье проанализированы психолого-педагогические подходы к формированию у студентов университета мотивации к самостоятельной оздоровительной деятельности. Автором определены направления формирования у студентов высших учебных заведений мотивации к самостоятельной оздоровительной деятельности.

Ключевые слова: *мотивация, оздоровительная деятельность, мотивация самостоятельной оздоровительной деятельности.*

In the article the pedagogical and psychological approaches to forming of University students' motivation to independent health activity is analysed. The author defines the directions of University students' motivation to independent health activity forming.

Key words: *motivation, health activity, motivation to independent health activity.*

Токарева К. П. – старший викладач кафедри фізичної культури Міжнародного Соломонова університету (м. Харків), здобувач кафедри педагогіки та управління навчальними закладами Інституту педагогіки, психології та інклюзивної освіти РВНЗ Кримський гуманітарний університет (м. Ялта, Україна).

Рецензент – кандидат педагогічних наук А. А. Токман

УДК 373.1.02

ОСОБЕННОСТИ ПРОЦЕССА ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ОРИЕНТАЦИИ В ШКОЛАХ МАССОВОГО ТИПА ВЕЛИКОБРИТАНИИ

Л. А. Турчина

В статье раскрыты особенности профориентационной системы Великобритании. Исследователь акцентирует внимание на участии государства в профориентационном процессе. Раскрывает соотношение среднего образования на старшей ступени обучения с профессиональным образованием. Описывает оригинальные формы и методы профориентационной работы. Автор анализирует современную научную и учебно-методическую литературу по данной проблеме.

Ключевые слова: *профессиональная ориентация, выбор профессии, сопровождение учащихся в выборе профессии.*

Сегодня рынок труда требует качественно нового подхода к профессиональной подготовке молодежи и создания таких условий,